

**Wyłączenie sędziego
w procesie cywilnym.
Komentarz praktyczny
z orzecznictwem.
Wzory pism procesowych.**
Wydanie 2.

Spis treści

Przedmowa	IX
Wykaz skrótów	XVII
Wykaz literatury	XXIII
Część I. Komentarz praktyczny z orzecnictwem	1
Rozdział 1. Pojęcie bezstronności sędziego w polskim systemie prawa	7
1. Pojęcie bezstronności sędziego	7
2. Bezstronność a niezależność sądów i niezawisłość sędziowska	18
3. Wybór orzecznictwa	40
Rozdział 2. Gwarancje ustrojowe bezstronności sędziego	50
1. Uwagi wprowadzające	50
2. Konstytucyjne gwarancje bezstronności sędziowskiej	53
2.1. Uwagi wstępne	53
2.2. Znaczenie art. 45 Konstytucji RP w ochronie sędziowskiej bezstronności	54
2.3. Jawność postępowania	56
2.4. Powoływanie sędziów przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa	56
2.5. Nieusuwalność i nieprzenoszalność sędziów	58
2.6. Powoływanie sędziów na czas nieoznaczony	60
2.7. Niepołączalność stanowisk	61
2.8. Immunitet sędziowski	61
2.9. Apolityczność sędziów	63
2.10. Wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu	64
2.11. Kontrola instancyjna orzeczeń	67
3. Inne ustawowe gwarancje bezstronności	68
4. Wybór orzecznictwa	99

Rozdział 3. Gwarancje procesowe bezstronności sędziego	111
1. Uwagi wprowadzające	111
2. Bezstronność a wybrane naczelne zasady dotyczące postępowania cywilnego	120
2.1. Uwagi wstępne	120
2.2. Zasada równości stron	121
2.3. Zasada kontryktoryjności	122
2.4. Zasada dyspozycyjności	124
2.5. Zasada bezpośredniości	127
2.6. Zasada ustności	130
3. Bezstronność a zasada swobodnej oceny dowodów jako zasada konstrukcyjna postępowania cywilnego	131
4. Bezstronność a wybrane naczelne zasady dotyczące organizacji i funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości	133
4.1. Zasada jawności	133
4.2. Zasada kolegialności orzekania	140
4.3. Zasada instancyjności postępowania	142
5. Przegląd orzecznictwa	144
Rozdział 4. Wyłączenie sędziego z mocy ustawy	147
1. Uwagi wprowadzające	147
2. Podział przesłanek wyłączenia sędziego z mocy ustawy	152
3. Pojęcie wyłączenia sędziego w sprawie	156
4. Wyłączenie ze względu na przedmiot procesu	157
4.1. Wyłączenie sędziego w sprawach, w których jest stroną lub pozostaje ze stroną w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki	157
4.2. Wyłączenie sędziego w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem jednej ze stron	170
4.3. Wyłączenie sędziego w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia	172
4.4. Pojęcie udziału w wydaniu zaskarżonego orzeczenia	176
4.5. Pozostałe przypadki wcześniejszego orzekania w sprawach stron obecnego sporu i podejmowania czynności w sprawie, nieobjęte hipotezą art. 48 § 1 pkt 5 KPC	183
4.6. Wyłączenie sędziego związane z badaniem ważności aktu prawnego z jego udziałem sporządzonego lub przez niego rozpoznawanego	188

4.7. Wyłączenie sędziego związane z jego wcześniejszym udziałem w sprawie w charakterze prokuratora	190
4.8. Wyłączenie sędziego, który brał udział w wydaniu prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, w sprawach o odszkodowanie z tytułu szkody nim wyrządzonej	193
5. Bezwzględne przyczyny wyłączenia sędziego związane z jego stosunkiem do sprawy, poza katalogiem z art. 48 § 1 KPC	196
5.1. Wyłączenie sędziego, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego skargą o wznowienie (również skargą nadzwyczajną), od orzekania co do tej skargi (art. 48 § 3 KPC) a wyłączenie sędziego, którego udziału lub zachowania w procesie poprzednim dotyczy skarga o wznowienie (art. 413 KPC)	196
5.2. Wyłączenie sędziego, który wydał orzeczenie uchylone w toku instancji	201
6. Przyczyny wyłączenia ze względu na osobę sędziego	212
6.1. Uwagi wstępne	212
6.2. Wyłączenie sędziego w sprawach jego małżonka, krewnych i powinowatych	213
6.3. Wyłączenie sędziego w sprawach osób związanych z nim stosunkiem przysposobienia, opieki i kurateli	216
7. Problem zupełności katalogu bezwzględnych przyczyn wyłączenia sędziego. Wnioski	218
7.1. Uwagi wstępne	218
7.2. Pozostawanie ze stroną, jej pełnomocnikiem lub przedstawicielem ustawowym w związku konkubenckim lub wspólnym pożyciu. Związek małżeński sędziego z pełnomocnikiem strony	219
7.3. Sędzia, który poznał istotne okoliczności sprawy poza procesem	221
7.4. Problem sędziego, który występował w sprawie w charakterze biegłego lub tłumacza	224
8. Przegląd orzecznictwa	225
Rozdział 5. Wyłączenie sędziego, którego bezstronność w sprawie może budzić wątpliwości	269
1. Uwagi wprowadzające	269
2. Problem stosunku osobistego sędziego i strony (jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika) jako zasadniczej przesłanki powątpiewania w bezstronność sędziego	276

3. Przyczyny wątpliwości wobec bezstronności sędziego „podejrzanego o stronniczość”	284
3.1. Uwagi ogólne	284
3.2. Stosunek sędziego do stron	288
3.3. Stosunki służbowe sędziego	295
3.4. Szczególna podstawa wyłączenia sędziego w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości	304
3.5. Stosunki sędziów z profesjonalnymi pełnomocnikami stron	307
3.6. Problem małżeństw sędziowsko-adwokackich (radcowskich) w świetle standardów obiektywnej bezstronności	309
3.7. Znaczenie subiektywnego przekonania strony o potrzebie wyłączenia sędziego w świetle art. 49 KPC	320
4. Sytuacje „wątpliwe” na tle powodów usprawiedliwiających wyłączenie sędziego podejrzanego o brak bezstronności	322
4.1. Prowadzenie procesu z uchybieniem przepisów postępowania oraz naruszeniem praw stron do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie	322
4.2. Stosunek sędziego „do sprawy” na tle art. 49 KPC	327
4.3. Prezentowanie w toku procesu określonego poglądu prawnego	330
4.4. Sytuacja zagrożenia bezstronności sędziego z powodu dodatkowego zatrudnienia: sędzia – pracownik naukowy	334
5. Problem aktywności sądu na tle art. 49 KPC	339
6. Wnioski	349
7. Przegląd orzecznictwa	353
Rozdział 6. Postępowanie w przedmiocie wyłączenia sędziego	379
1. Uwagi wprowadzające	379
2. Tryb wyłączenia sędziego	380
2.1. Pojęcie strony w kontekście wniosku o wyłączenie sędziego	380
2.2. Wniosek o wyłączenie sędziego	381
2.3. Uprawdopodobnienie przyczyn wyłączenia	385
2.4. Termin zgłoszenia wniosku o wyłączenie sędziego	388
2.5. Czynności niecierpiące zwłoki	391

2.6. Obowiązek sędziego zawiadomienia o istniejącej podstawie wyłączenia i wstrzymania się od udziału w sprawie	399
2.7. Sędziowskie zawiadomienie o podstawie wyłączenia a wyjaśnienia wobec złożonego przez stronę wniosku o wyłączenie	405
3. Rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego	413
3.1. Uwagi ogólne	413
3.2. Sąd orzekający w przedmiocie wyłączenia i jego skład	415
3.3. Pojęcie sądu przełożonego	417
3.4. Problem zaskarżalności orzeczeń oddalających wniosek o wyłączenie sędziego wydawanych przez sąd II instancji	419
4. Odrzucenie wniosku o wyłączenie sędziego	423
4.1. Uwagi ogólne	423
4.2. Problem oczywistej bezzasadności wniosku o wyłączenie sędziego jako podstawy jego odrzucenia. Wniosek oczywiście bezzasadny jako pierwszy wniosek w sprawie	425
4.3. Wniosek „oparty na tych samych okolicznościach” jako podstawa odmowy merytorycznego rozpoznania żądania wyłączenia sędziego	430
4.4. Skład sądu orzekającego w sytuacji złożenia wniosku ponownego – opartego na tych samych okolicznościach, co poprzedni	433
4.5. Problem odpowiedniego stosowania art. 51 KPC do wniosków podlegających odrzuceniu	439
4.6. Wniosek o „wyłączenie sądu”	442
4.7. Problem zaskarżalności orzeczenia o odrzuceniu wniosku o wyłączenie sędziego	447
4.8. Niedopuszczalność wniosku o wyłączenie sędziego według ZmKPC z 4.7.2019 r.	448
5. Przegląd orzecznictwa	449
Rozdział 7. Wybrane przypadki wyłączenia innych podmiotów w procesie cywilnym	458
1. Uwagi wprowadzające	458
2. Wyłączenie ławnika	461
3. Wyłączenie referendarza sądowego	462
4. Wyłączenie prokuratora i innych podmiotów działających na prawach prokuratora	474

Spis treści

5. Problem przynależności komornika sądowego do „innych organów sądowych” oraz szczególne zasady wyłączenia komornika	478
6. Przegląd orzecznictwa	499
Rozdział 8. Uwagi podsumowujące i <i>de lege ferenda</i>	501
Część II. Wzory pism procesowych i orzeczeń	515
1. Wniosek powoda o wyłączenie sędziego z mocy ustawy	517
2. Wniosek pozwanego o wyłączenie sędziego	519
3. Wniosek powoda o wyłączenie sędziego	521
4. Postanowienie sądu o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego	524
5. Zażalenie na postanowienie sądu oddalające wniosek o wyłączenie sędziego	529
Indeks	535

[Przejdź do księgarni →](#)